

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 18ης Φεβρουαρίου 1986 *

Στην υπόθεση 174/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court, προς το Δικαστήριο με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Bulk Oil (Zug) AG,

εφεσείουσα,

και

Sun International Limited και Sun Oil Trading Company,

εφεσιβλήτων,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου προκειμένου να εκτιμηθεί το κύρος, ενόψει του κοινοτικού δικαίου, της πολιτικής που ακολούθησε το Ηνωμένο Βασίλειο κατά το έτος 1981, ως προς τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών αργού πετρελαίου προς τρίτες χώρες και κυρίως το Ισραήλ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, K. Bahlmann, πρόεδρο τμήματος, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, Y. Galmot και K. Κακούρη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η εταιρία Bulk Oil, εφεσείουσα στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενη από τους Jeremy Lever QC, David Vaughan QC, Michael Mark, Christopher Vajda, κατόπιν παραγγελίας του David Maislish, Solicitor του Supreme Court,
- η εταιρία Sun Oil, εφεσίβλητη στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενη από τους Adrian Hamilton QC, Francis Jacobs QC, Nicholas Chambers, Peter Brunner, σύμβουλο, Ince & Co., Solicitors,
- η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον John Laws, κατόπιν παραγγελίας του R. N. Ricks, Treasury Solicitor's Department, και τον S. Richards, Barrister,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Temple Lang, νομικό σύμβουλο,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου 1985,

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

- 1 Με Διάταξη της 18ης Μαΐου 1984 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Ιουλίου 1984, το Commercial Court of the Queen's Bench Division του High Court of Justice υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ορισμένα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία διατάξεων του εφαρμοστέου κοινοτικού δικαίου προκειμένου να εκτιμηθεί το κύρος, ενόψει του κοινοτικού δικαίου, της πολιτικής που ακολούθησε το Ηνωμένο Βασίλειο κατά το έτος 1981, ως προς τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών αργού πετρελαίου προς τρίτες χώρες και κυρίως προς το Ισραήλ.

- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Bulk Oil (Zug) AG, (στο εξής: Bulk), εταιρίας ελβετικού δικαίου, και των εταιριών Sun International Ltd και Sun Oil Trading Company (στο εξής: Sun), οι οποίες έχουν την έδρα τους στις Βερμούδες και στις Ηνωμένες Πολιτείες αντίστοιχα.
- 3 Είναι δεδομένο ότι από τον Ιανουάριο του 1979 η βρετανική πολιτική συνίστατο στο να επιτρέπει τις εξαγωγές πετρελαίου καταγωγής Ηνωμένου Βασιλείου μόνο προς τα κράτη μέλη της Κοινότητας, τα κράτη μέλη του Διεθνούς Γραφείου Ενεργείας (ΔΓΕ) και τις χώρες με τις οποίες υπήρχαν πριν από το 1979 εμπορικές συναλλαγές (δηλαδή, συγκεκριμένα τη Φιλανδία).
- 4 Η πολιτική αυτή του Ηνωμένου Βασιλείου δεν εκφράστηκε ποτέ με νομοθετική διάταξη ή με οποιαδήποτε νομική πράξη, αλλά γνωστοποιήθηκε επανειλημμένως με υπουργικές δηλώσεις. Απέβλεπε στο να απαγορεύσει τόσο τις άμεσες όσο και τις έμμεσες εξαγωγές αργού πετρελαίου προς τρίτες χώρες εκτός από αυτές που αναφέρονται πιο πάνω. Οι εταιρίες πετρελαίου που δρουν στο Ηνωμένο Βασίλειο πληροφορήθηκαν την εν λόγω πολιτική και κλήθηκαν να συμμορφωθούν με αυτήν. Συγκεκριμένα, οι εταιρίες πετρελαίου και κυρίως η British Petroleum περιελάμβαναν από το 1979 στις πρότυπες συμβάσεις τους ρήτρα ως προς τον « προορισμό » με την οποία απαγόρευαν σε κάθε αγοραστή να εξάγει το πετρέλαιο σε άλλα κράτη, εκτός αυτών που αναφέρονται πιο πάνω. Το Ηνωμένο Βασίλειο υπέβαλε στις 31 Ιανουαρίου 1979 στην Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων των κρατών μελών έγγραφο σχετικό με τη νέα πετρελαϊκή του πολιτική.
- 5 Με σύμβαση που συνήφθη στις 13 Απριλίου 1981, η Sun δέχτηκε να πωλήσει στην Bulk σημαντικές ποσότητες αργού πετρελαίου της Βόρειας Θάλασσας. Η σύμβαση περιείχε ρήτρα ως προς τον προορισμό διατυπωμένη ως εξής: « προορισμός: ελεύθερος προορισμός, αλλά πάντοτε σύμφωνος με την κυβερνητική πολιτική της χώρας εξαγωγής... ». Επειδή η Sun διαπίστωσε ότι η χώρα για την οποία η Bulk προόριζε το πετρέλαιο ήταν το Ισραήλ, η εταιρία BP, προμηθευτής του εν λόγω πετρελαίου, αρνήθηκε να το φορτώσει επί του πλοίου που όρισε η Bulk, λόγω του ότι η παράδοση πετρελαίου στο Ισραήλ ήταν αντίθετη προς την πολιτική του Ηνωμένου Βασιλείου, το ίδιο δε έπραξε και η Sun. Η Bulk απευθύνθηκε στη Sun προβάλλοντας ότι είχε την ευχέρεια, δυνάμει της σύμβασης, να την υποχρεώσει να φορτώσει το πετρέλαιο με προορισμό το Ισραήλ και ισχυριζόμενη ότι εν πάση περιπτώσει η Sun δεν μπορούσε να επικαλεστεί την πολιτική του Ηνωμένου Βασιλείου.
- 6 Η διαφορά υποβλήθηκε τότε σε διαιτησία που αφορούσε κυρίως το ζήτημα αν η βρετανική πολιτική ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ και με τις δια-

τάξεις της συμφωνίας ΕΟΚ-Ισραήλ της 11ης Μαΐου 1975. Με τη διαιτητική του απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 1982, ο διαιτητής έκρινε ότι η συμφωνία ΕΟΚ-Ισραήλ δεν αφορά τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών, αλλά μόνο τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών· ότι η εξαγωγή αργού πετρελαίου δεν εμπίπτει στο αναγνωριζόμενο γενικά πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης και της εν λόγω συμφωνίας· και ότι, αν η εν λόγω βρετανική πολιτική ήταν ανίσχυρη βάσει του κοινοτικού δικαίου, ο περιορισμός που επέβαλε η Sun ως προς τον προορισμό είναι επίσης άκυρος και δεν μπορεί να τον επικαλεστεί κατά της Bulk. Εν προκειμένω πάντως, ο διαιτητής έκρινε ότι η Bulk ήταν εκείνη που παρέβη τη σύμβαση και, με την οριστική του διαιτητική απόφαση της 5ης Μαΐου 1983, προσδιόρισε την αποζημίωση που η Bulk οφείλει στη Sun σε περισσότερο από 12 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ.

7 Η Bulk προσέβαλε τη διαιτητική αυτή απόφαση ενώπιον του High Court of Justice το οποίο αποφάσισε, με Διάταξη που εξέδωσε το Commercial Court of the Queen's Bench Division στις 18 Μαΐου 1984, να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1) α) Η συμφωνία της 11ης Μαΐου 1975 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του κράτους του Ισραήλ (« η συμφωνία »), όπως επικυρώθηκε με τον κανονισμό του Συμβουλίου 1274/75 (« ο κανονισμός »), κατά την ορθή της ερμηνεία:

i) απέκλειε την επιβολή νέων ποσοτικών περιορισμών ή μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εξαγωγών μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και του Ισραήλ; Και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης:

ii) απέκλειε την επιβολή των ίδιων μέτρων επί των εξαγωγών αργού πετρελαίου από το Ηνωμένο Βασίλειο προς το Ισραήλ;

iii) απέκλειε εξάλλου την παρεμβολή σε σύμβαση μεταξύ δύο ιδιωτών ρήτρας, η οποία εμπόδιζε την εξαγωγή αργού πετρελαίου από το Ηνωμένο Βασίλειο προς το Ισραήλ κατά την περίοδο μεταξύ Απριλίου 1981 και Ιουλίου 1981 συμπεριλαμβανομένου (« η κρίσιμη περίοδος »);

β) Οι διατάξεις του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 2603/69 έχουν επίδραση στην απάντηση αυτή;

2) Αν ναι, ένα μέτρο, υπό τη μορφή πολιτικής (« η πολιτική ») αποδιδόμενη στο Ηνωμένο Βασίλειο, που απαγορεύει την εξαγωγή αργού πετρελαίου της Βόρειας Θάλασσας σε χώρα εκτός των κρατών μελών της ΕΟΚ, χωρών μελών του Διεθνούς Γραφείου Ένεργειας και χωρών με τις οποίες υφίσταντο πρότυπες εμπορικές σχέ-

σεις κατά το χρόνο εφαρμογής της πολιτικής αυτής, και, απαγορεύοντας έτσι την απευθείας εξαγωγή αργού πετρελαίου της Βόρειας Θάλασσας προς το Ισραήλ, δικαιολογείται βάσει του άρθρου 11 της συμφωνίας και δυνάμει των κανονισμών υπό τις κρατούσες συνθήκες κατά τη σχετική περίοδο; Βάσει του ίδιου άρθρου, το μέτρο συνιστά μέσο αυθαίρετης διάκρισης ή συγκεκριμένου περιορισμού στο εμπόριο μεταξύ των συμβαλλομένων μερών;

3) Ενδεχομένως, υπό το φως των απαντήσεων στα ερωτήματα 1 και 2:

α) οι σχετικές διατάξεις της « συμφωνίας » και των κανονισμών έχουν απευθείας εφαρμογή ώστε να μπορεί ο ιδιώτης να τις επικαλεστεί;

β) ιδιώτης μπορεί γενικά να τις επικαλεστεί κατ' άλλου ιδιώτη;

γ) ιδιώτης μπορεί να τις επικαλεστεί κατ' άλλου ιδιώτη όταν οι εν λόγω δύο ιδιώτες συνήψαν σύμβαση, ρήτρα της οποίας επιβάλλει συμμόρφωση προς την πολιτική κράτους μέλους που αντιβαίνει προς τις διατάξεις αυτές;

4) Ενδεχομένως, υπό το φως των απαντήσεων στα ερωτήματα 1, 2 και 3, και λαμβάνοντας υπόψη τον κανονισμό του Συμβουλίου 2603/69, η θέσπιση της πολιτικής αυτής ήταν ασυμβίβαστη προς τη Συνθήκη ΕΟΚ στο σύνολό της ή κατά το μέτρο που επηρέαζε ή απαγόρευε την εξαγωγή αργού πετρελαίου από το Ηνωμένο Βασίλειο προς το Ισραήλ, διότι η Συνθήκη απαγόρευε στο Ηνωμένο Βασίλειο να θεσπίσει παρόμοια πολιτική είτε:

i) πλήρως, είτε

ii) χωρίς προηγούμενη ανακοίνωση προς την Επιτροπή και/ή το Συμβούλιο, διαβούλευση και/ή έγκριση της Επιτροπής και/ή του Συμβουλίου των Υπουργών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων;

5) Αν η θέσπιση της πολιτικής αυτής ήταν ασυμβίβαστη προς τη Συνθήκη:

α) οι σχετικές διατάξεις της Συνθήκης έχουν απευθείας εφαρμογή ώστε να μπορεί ένας ιδιώτης να τις επικαλεστεί;

β) ένας ιδιώτης μπορεί γενικά να τις επικαλεστεί κατ' άλλου ιδιώτη;

γ) ιδιώτης μπορεί να τις επικαλεστεί κατ' άλλου ιδιώτη όταν οι εν λόγω δύο ιδιώτες συνήψαν σύμβαση, ρήτρα της οποίας επιβάλλει συμμόρφωση προς την πολιτική κράτους μέλους που αντιβαίνει προς τις διατάξεις αυτές;

6) Το ότι ούτε το Συμβούλιο των Υπουργών ούτε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διατύπωσαν αντιρρήσεις ως προς τη νομιμότητα της πολιτικής αυτής έχει επίδραση επί των απαντήσεων στα προηγούμενα ερωτήματα;

Επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στο πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος [1, στοιχείο α)]

- 8 Με το ερώτημα αυτό, το εθνικό δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά να πληροφορηθεί αν η συμφωνία της 11ης Μαΐου 1975, που συνήφθη μεταξύ της ΕΟΚ και του κράτους του Ισραήλ, πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι απαγόρευε στο Ηνωμένο Βασίλειο να εφαρμόσει πολιτική, η οποία οδηγούσε στην επιβολή νέων ποσοτικών περιορισμών ή μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εξαγωγών του προς το Ισραήλ.
- 9 Επιβάλλεται προκαταρκτικά η παρατήρηση ότι πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος με ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες η εφαρμογή πολιτικής η οποία έχει ακριβώς αυτό το αντικείμενο. Μια τέτοια « πολιτική » ή πρακτική δεν εκφεύγει από τις απαγορεύσεις που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο από μόνο το γεγονός ότι δεν υλοποιείται από αποφάσεις οι οποίες έχουν υποχρεωτικό αποτέλεσμα για τις επιχειρήσεις. Πράγματι, ακόμη και πράξεις μιας κυβερνήσεως στερούμενες δεσμευτικού χαρακτήρα μπορεί να είναι ικανές να επιδράσουν επί της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στο έδαφος του εν λόγω κράτους και να έχουν έτσι ως αποτέλεσμα τη ματαίωση των σκοπών της Κοινότητας (βλέπει σχετικά την απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1982, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, υπόθεση 249/81, Σύλλογος 1982, σ. 4005).
- 10 Η συμφωνία που συνήφθη μεταξύ της Κοινότητας και του κράτους του Ισραήλ στις 20 Μαΐου του 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/007, σ. 26), έχει ως αντικείμενο την προοδευτική κατάργηση των εμποδίων για το ουσιαδές των εμπορικών ανταλλαγών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και την προαγωγή των αμοιβαίων εμπορικών ανταλλαγών. Το άρθρο 3 θέτει ως αρχή ότι δεν επιβάλλονται νέοι εισαγωγικοί δασμοί ή φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος και νέοι ποσοτικοί περιορισμοί επί των εισαγωγών ή μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος στο εμπόριο μεταξύ της Κοινότητας και του Ισραήλ. Το άρθρο 4 ορίζει ότι δεν επιβάλλονται νέοι εξαγωγικοί δασμοί ή φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος στο εμπόριο μεταξύ της Κοινότητας και του Ισραήλ.
- 11 Το άρθρο 11 ορίζει ότι « η συμφωνία δεν εμποδίζει τις απαγορεύσεις ή περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεως, που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας

ηθικής, δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας, προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων ή προφυλάξεως των φυτών, προστασίας των εθνικών θησαυρών, που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία ή προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, ούτε τις ρυθμίσεις περί χρυσοῦ και αργύρου. Οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί αυτοί δεν δύνανται πάντως να αποτελέσουν μέσον αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ».

- 12 Κατά το άρθρο 12 της συμφωνίας, είναι ασυμβίβαστες με την καλή λειτουργία της συμφωνίας, κατά το μέτρο που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ της Κοινότητας και του Ισραήλ, οι πρακτικές των επιχειρήσεων ή των κρατών που νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Τέλος, το άρθρο 25, παράγραφος 1, της συμφωνίας ορίζει ότι « τα συμβαλλόμενα μέρη απέχουν από κάθε μέτρο, που δύναται να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των στόχων της συμφωνίας ».
- 13 Η Bulk υποστηρίζει ότι η σύναψη της συμφωνίας ΕΟΚ-Ισραήλ συνιστά, μετά την έκδοση του κανονισμού 2603/69, της 20ής Δεκεμβρίου 1969, περί θεσπίσεως κοινού καθεστώτος εξαγωγών (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 101), τη δεύτερη παρέμβαση της Κοινότητας έναντι του Ισραήλ στο πλαίσιο της κοινής εμπορικής πολιτικής που προβλέπει η Συνθήκη και ότι, έτσι, αποκλείει την άσκηση αρμοδιότητας κράτους μέλους στον τομέα αυτό, χωρίς προηγούμενη έγκριση της Κοινότητας. Από την εξέταση της συμφωνίας αυτής, ιδίως από την ανάλυση του προοιμίου της και του άρθρου 1, προκύπτει ότι η Κοινότητα παρεμβαίνει κατά τρόπο αποκλειστικό στον τομέα των εμπορικών σχέσεων μεταξύ ΕΟΚ και Ισραήλ. Ο τομέας αυτός αφορά τόσο τους περιορισμούς επί των εξαγωγών όσο και επί των εισαγωγών, άρα και το αργό πετρέλαιο. Εξάλλου, η απαγόρευση εξαγωγής βρετανικού πετρελαίου προς το Ισραήλ είναι ικανή να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας, πράγμα που είναι αντίθετο προς τις διατάξεις του άρθρου 25, παράγραφος 1, της εν λόγω συμφωνίας. Τέλος, οι συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές που συνεπάγεται η βρετανική πολιτική, ειδικότερα η παρεμβολή ρήτρας ως προς τον προορισμό σε όλες τις συμβάσεις, αντιβαίνει προς τις διατάξεις του άρθρου 12, παράγραφος 1, της συμφωνίας ΕΟΚ-Ισραήλ.
- 14 Η Sun, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, υποστηρίζουν, αντίθετα, ότι η συμφωνία ΕΟΚ-Ισραήλ αφορά μόνο τους περιορισμούς επί των εισαγωγών και δεν περιλαμβάνει καμιά διάταξη απαγορεύουσα τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών ή τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος. Είναι αδύνατο να συναχθεί από το προοίμιο της ή από οποιαδήποτε διάταξή της, περιλαμβανομένων και των άρθρων 1 και 11, ότι ρήτρα μιας τέτοιας σημασίας μπορούσε να συμφωνηθεί σιωπηρά μεταξύ των συμβαλλομένων στη συμφωνία μερών. Εξάλλου η άποψη αυτή επιβεβαιώ-

νεται, αφενός, από την ανάλυση a contrario άλλων συμφωνιών συνδέσεως, οι οποίες προβλέπουν ρητά μια τέτοια ρήτρα απαγορεύσεως των ποσοτικών περιορισμών επί των εξαγωγών και, αφετέρου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως την απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1979 (Bouhelier και λοιποί, υπόθεση 225/78, ECR. σ. 3151).

- 15 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όσον αφορά τις εισαγωγές, το προαναφερθέν άρθρο 3 της συμφωνίας απαγορεύει ρητά κάθε νέο ποσοτικό περιορισμό ή μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος. Αντίθετα, όσον αφορά τις εξαγωγές, το άρθρο 4 περιορίζεται στο να απαγορεύει τη θέσπιση νέων εισαγωγικών δασμών ή φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος. Ούτε το άρθρο αυτό ούτε καμιά άλλη διάταξη της συμφωνίας ΕΟΚ-Ισραήλ απαγορεύει ρητά τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών ή τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος επί του εμπορίου μεταξύ της ΕΟΚ και του Ισραήλ.
- 16 Εξάλλου, όπως έκρινε ήδη το Δικαστήριο, ερμηνεύοντας ανάλογες διατάξεις παρόμοιας συμφωνίας, με την προαναφερόμενη απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1979 (Bouhelier), δεν μπορεί να συναχθεί από το άρθρο 11, ανεξάρτητα από την ασάφειά του, ότι ρήτρα απαγορεύουσα τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών θα μπορούσε να συμφωνηθεί σιωπηρά μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, και όπως ορθώς υποστηρίζουν η Sun, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, το Δικαστήριο κρίνει ότι η συμφωνία δεν επιβάλλει καμιά υποχρέωση στην Κοινότητα ή στα κράτη μέλη όσον αφορά τη θέσπιση ή την κατάργηση ποσοτικών περιορισμών επί των εξαγωγών ή μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος.
- 17 Εφόσον οι ποσοτικοί περιορισμοί επί των εξαγωγών είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας που συνήφθη μεταξύ της Κοινότητας και του κράτους του Ισραήλ, πρέπει, αφενός, να απορριφθεί η επιχειρηματολογία κατά την οποία η συμφωνία αυτή αφαιρέσε από τα κράτη μέλη την αρμοδιότητά τους να θεσπίζουν παρόμοιους περιορισμούς και, αφετέρου, να γίνει δεκτό ότι το ζήτημα αν τα μέτρα περί ποσοτικών περιορισμών επί των εξαγωγών συμβιβάζονται με τα άρθρα 11, 12 και 25, παράγραφος 1, της συμφωνίας ΕΟΚ-Ισραήλ δεν είναι κρίσιμο.
- 18 Από αυτό έπεται ότι περιττεύει επίσης η απάντηση στα υποβληθέντα από το εθνικό δικαστήριο ερωτήματα i, στοιχείο α), ii) και iii), με τα οποία ζητείται απάντηση μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η συμφωνία ΕΟΚ-Ισραήλ θα ερμηνευόταν ως περιλαμβανούσα απαγόρευση για τα κράτη μέλη να θεσπίζουν νέους ποσοτικούς περιορισμούς ή μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εξαγωγών τους προς το Ισραήλ.
- 19 Επομένως, στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι η συμφωνία της 20ής Μαΐου 1975 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του κράτους του Ισραήλ πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει την επιβολή

νέων ποσοτικών περιορισμών ή μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εξαγωγών κράτους μέλους προς το Ισραήλ.

Επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στο δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος [1, στοιχείο β)]

- 20 Με το ερώτημα αυτό το εθνικό δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά να πληροφορηθεί αν ο κανονισμός 2603/69 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει την εφαρμογή πολιτικής όπως η επίδικη στον τομέα εξαγωγής πετρελαίου.
- 21 Ο κανονισμός 2603/69 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1969, περί θεσπίσεως κοινού καθεστώτος εξαγωγών (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 101), ορίζει στο άρθρο 1 ότι « οι εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας προς τρίτες χώρες είναι ελεύθερες, δηλαδή δεν υπόκεινται σε ποσοτικούς περιορισμούς, με εξαίρεση εκείνους που επιβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού ». Το άρθρο 10 διευκρινίζει ότι « μέχρις ότου το Συμβούλιο, αποφαινόμενο με ειδική πλειοψηφία προτάσει της Επιτροπής, θεσπίσει κοινό καθεστώς έναντι των προϊόντων που αναφέρονται στο παράρτημα, η αρχή της ελευθερίας εξαγωγής επί κοινοτικού πεδίου, που εξαγγέλλεται στο άρθρο 1, δεν εφαρμόζεται στα προϊόντα αυτά ». Μεταξύ των προϊόντων αυτών που απαριθμούνται στο παράρτημα, περιλαμβάνονται, υπό τις κλάσεις 27.09 και 27.10, τα « έλαια ακατέργαστα εκ πετρελαίου ή εξ ασφαλούχων ορυκτών ».
- 22 Η Bulk υποστηρίζει ότι το άρθρο 113 της Συνθήκης και ο κανονισμός 2603/69 δεν επιτρέπουν σε κράτος μέλος, ελλείψει ειδικής εξουσιοδότησεως, να θεσπίσει και να διατηρήσει σε ισχύ πολιτική η οποία απαγορεύει την εξαγωγή πετρελαίου προς ορισμένες τρίτες χώρες, περιλαμβανομένου και του Ισραήλ.
- 23 Πράγματι, στηριζόμενη στην ανάλυση της νομολογίας του Δικαστηρίου στον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής, η Bulk προβάλλει ότι, στον τομέα της εμπορικής πολιτικής, η Κοινότητα έχει αποκλειστική αρμοδιότητα και ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεσπίσουν μέτρα παρά μόνο με ρητή εξουσιοδότηση της Κοινότητας· η κοινή εμπορική πολιτική περιλαμβάνει τα μέτρα που περιορίζουν τις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες, είτε πρόκειται για ποσοτικούς περιορισμούς είτε για μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος· η πολιτική της βρετανικής κυβερνήσεως συνιστά ασφαλώς μέτρο εμπορικής πολιτικής που έχει ως σκοπό να ρυθμίσει τις εξαγωγές αργού πετρελαίου προς τις τρίτες χώρες και το οποίο επιδρά άμεσα επί της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων· η Κοινότητα δεν ενέκρινε ρητά την πολιτική αυτή του Ηνωμένου Βασιλείου.

- 24 Κατά την Bulk, το άρθρο 10 του προαναφερθέντος κανονισμού 2603/69 δεν μπορεί να εξομοιωθεί με τέτοια εξουσιοδότηση. Πράγματι, από την ανάλυση του προοιμίου και του συνόλου των διατάξεων του κανονισμού 2603/69 προκύπτει ότι το άρθρο 10 δεν εξοβέλισε, για ορισμένα προϊόντα, τη θεσπιζόμενη από το άρθρο 1 αρχή της ελευθερίας των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες παρά μόνο για να αποφευχθεί να καταστούν ανίσχυροι, με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, οι παλαιοί εθνικοί περιορισμοί επί των εξαγωγών που αφορούν τα απαριθμούμενα στο παράρτημα προϊόντα. Σε καμιά περίπτωση οι διατάξεις αυτές δεν είχαν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα να παράσχουν στα κράτη μέλη κάθε ευχέρεια να θεσπίζουν νέους περιορισμούς επί των εξαγωγών, ακόμη και για προϊόν που περιλαμβάνεται στο παράρτημα του κανονισμού. Έτσι, οι εξαγωγές αργού πετρελαίου περιλαμβάνονται ασφαλώς στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2603/69 και, κατά συνέπεια, της κοινής εμπορικής πολιτικής, όπως επιβεβαιώνεται εξάλλου η έκδοση του κανονισμού 1934/82 του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 1982, περί τροποποίησης του κανονισμού 2603/69 και θεσπίσεως νέου καθεστώτος επί των εξαγωγών αργού πετρελαίου (JO L 211, σ. 1).
- 25 Η Bulk συνάγει από αυτό ότι αν, αντίθετα από ό, τι αυτή υποστηρίζει, το Συμβούλιο θέλησε να αφήσει στα κράτη μέλη κάθε ευχέρεια να επιβάλλουν νέους περιορισμούς επί των εξαγωγών επί όλων των προϊόντων τα οποία αναφέρονται στο παράρτημα του κανονισμού 2603/69, μια τέτοια διάταξη θα ήταν άκυρη, ως ασυμβίβαστη προς τη Συνθήκη και κυρίως το άρθρο 113.
- 26 Η Sun, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, στηριζόμενες στη σχετική πάγια νομολογία του Δικαστηρίου συμφωνούν στο να αναγνωρίσουν αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας στον τομέα ρυθμίσεως των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες. Έτσι, στον τομέα της εμπορικής πολιτικής, διατηρείται η αρχή ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεσπίζουν εθνικά μέτρα παρά μόνο αν τα κοινοτικά όργανα τους χορηγούν ειδική προς τούτο εξουσιοδότηση.
- 27 Πάντως, θεωρούν ότι ο κανονισμός 2603/69 συνιστά μέτρο εφαρμογής του άρθρου 113 στον τομέα ρυθμίσεως των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες. Όμως, καιτοι το άρθρο 1 θέτει, γενικά, την αρχή ελευθερώσεως των εξαγωγών αυτών, το άρθρο 10 ορίζει, χωρίς καμιά αμφιβολία, ότι η αρχή αυτή της ελευθερίας των εξαγωγών δεν εφαρμόζεται στα προϊόντα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του εν λόγω κανονισμού και, κατά συνέπεια, στο πετρέλαιο. Επομένως, ο κανονισμός 2603/69 παρέχει αρμοδιότητα στα κράτη μέλη, τα οποία είχαν επιβάλει ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών ως προς ένα από τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα, να μεταβάλλουν τους περιορισμούς αυτούς και, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, να θεσπίσουν νέους για τα εν λόγω προϊόντα, μέχρις ότου το Συμβούλιο θεσπίσει κοινό καθεστώς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του κανονισμού.

- 28 Κατά τις ίδιες παρατηρήσεις, η άποψη αυτή ενισχύεται από την ανάλυση του προαναφερθέντος κανονισμού 1934/82 ο οποίος, κατά αυτό τούτο το γράμμα του προοιμίου του, έχει ως σκοπό « να διευκρινίσει περισσότερο » την έκταση ισχύος των άρθρων 1 και 10 του κανονισμού 2603/69. Όμως, το άρθρο 1 του κανονισμού 1934/82, « λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τις διεθνείς συμβατικές υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει ορισμένα κράτη μέλη », απέκλεισε από την αρχή της ελευθερίας εξαγωγών στο κοινοτικό επίπεδο για όλα τα κράτη μέλη ένα μόνο προϊόν, συγκεκριμένα το αργό πετρέλαιο. Έτσι, κατά τον κανονισμό αυτό, όλα τα κράτη μέλη, ανεξαρτήτως του αν είχαν ή όχι περιορίσει τις εξαγωγές πετρελαίου, είναι ελεύθερα να επιβάλλουν περιορισμούς και ήταν ήδη ελεύθερα να το κάνουν υπό το κράτος του κανονισμού 2603/69.
- 29 Πρέπει να υπομνηστεί ότι κατά το άρθρο 113, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η κοινή εμπορική πολιτική στηρίζεται σε ενιαίες αρχές, κυρίως, όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών, την ενοποίηση των μέτρων ελευθερώσεως, την πολιτική εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής άμυνας.
- 30 Εξάλλου, όπως έκρινε το Δικαστήριο με τη γνωμοδότησή του της 11ης Νοεμβρίου 1975, (1/75, σ. 1355) « δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι σε τομέα που εμπίπτει στην πολιτική εξαγωγών και, γενικότερα, στην κοινή εμπορική πολιτική, υπάρχει αρμοδιότητα των κρατών μελών παράλληλη με την αρμοδιότητα της Κοινότητας τόσο στην κοινοτική όσο και στη διεθνή έννομη τάξη... Το να γίνει δεκτή μια τέτοια αρμοδιότητα θα ισοδυναμούσε, πράγματι, με αναγνώριση ότι τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν, στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες, θέσεις διαφορετικές από εκείνες που η Κοινότητα επιθυμεί να αναλάβει και ως εκ τούτου θα κατέληγε στη νόθευση της θεσμικής ισορροπίας, στον κλονισμό των σχέσεων εμπιστοσύνης στο εσωτερικό της Κοινότητας και στην παρεμπόδιση της τελευταίας να εκτελεί την αποστολή της στην υπεράσπιση του κοινού συμφέροντος ».
- 31 Επομένως, απ' αυτό συνάγεται ότι, όπως εξάλλου έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 15ης Δεκεμβρίου 1976 (Donckerwolke, υπόθεση 41/76, ECR. σ. 1921), εφόσον η αρμοδιότητα στον τομέα της εμπορικής πολιτικής μεταβιβάστηκε, στο σύνολό της, στην Κοινότητα δυνάμει του άρθρου 113, παράγραφος 1, από το τέλος της μεταβατικής περιόδου τα μέτρα εμπορικής πολιτικής εθνικού χαρακτήρα επιτρέπονται μόνο δυνάμει ειδικής εξουσιοδότησεως της Κοινότητας.
- 32 Εν προκειμένω, από τον κανονισμό 2603/69 προκύπτει ότι το άρθρο 1 έθεσε ως κανόνα ότι οι κοινοτικές εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες είναι ελεύθερες, δηλαδή δεν

υπόκεινται σε ποσοτικούς περιορισμούς εκτός από τους περιορισμούς που εφαρμόζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού αυτού. Συγκεκριμένα, το άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού περιορίζει την έκταση ισχύος της αρχής αυτής, προσωρινά και για ορισμένα προϊόντα, μέχρις ότου το Συμβούλιο θεσπίσει κοινό καθεστώς για τα προϊόντα αυτά, ορίζοντας ότι η αρχή της ελευθερίας εξαγωγών στο κοινοτικό επίπεδο δεν εφαρμόζεται στα προϊόντα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται το πετρέλαιο.

- 33 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως υποστήριξαν η Sun, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή, το άρθρο 10 του κανονισμού 2603/69 και το παράρτημά του συνιστούν ειδική εξουσιοδότηση που επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιβάλουν ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών πετρελαίου προς τις τρίτες χώρες, χωρίς να χρειάζεται να γίνει σχετικά η διάκριση μεταξύ των προϋφισταμένων ποσοτικών περιορισμών και των ποσοτικών περιορισμών που επιβλήθηκαν προσφάτως.
- 34 Όσον αφορά την επιχειρηματολογία που η Bulk αντλεί από το ότι μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 10 του κανονισμού 2603/69 θα καθιστούσε τη διάταξη αυτή άκυρη, ως ασυμβίβαστη προς το άρθρο 113 της Συνθήκης, πρέπει ασφαλώς να παρατηρηθεί ότι το Δικαστήριο έκρινε, με τη γνωμοδότησή του της 4ης Οκτωβρίου 1979 (1/78, ECR. σ. 2871), ότι « όταν η οργάνωση των οικονομικών σχέσεων της Κοινότητας με τις τρίτες χώρες είναι ικανή να έχει επιπτώσεις επί ορισμένων τομέων της οικονομικής πολιτικής, όπως στον εφοδιασμό της Κοινότητας σε πρώτες ύλες ή στην πολιτική των τιμών, όπως ακριβώς στην περίπτωση της σταθεροποίησης του διεθνούς εμπορίου των βασικών προϊόντων, η σκέψη αυτή δεν συνιστά λόγο αποκλεισμού των αντικειμένων αυτών από το πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί της κοινής εμπορικής πολιτικής. Ομοίως, το γεγονός ότι ένα προϊόν μπορεί να έχει πολιτική σημασία λόγω της δημιουργίας αποθεμάτων ασφαλείας δεν συνιστά λόγο αποκλεισμού του προϊόντος αυτού από τον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής ».
- 35 Πάντως, προέχει η παρατήρηση ότι το Δικαστήριο, με τη γνωμοδότησή του αυτή, αφορούσε μόνο το γενικό και κατ' αρχήν αποκλεισμό ορισμένων προϊόντων από τον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής και όχι τη δυνατότητα που αφέθηκε στο Συμβούλιο, στο πλαίσιο του περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτει, να αποκλείει προσωρινά ορισμένα προϊόντα από το κοινό καθεστώς εξαγωγών.
- 36 Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει σε έναν τόσο πολύπλοκο οικονομικό τομέα, το Συμβούλιο είχε την εξουσία, χωρίς να

παραβαίνει τις διατάξεις του άρθρου 113, να αποκλείσει προσωρινά από το κοινό καθεστώς εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες ένα προϊόν όπως το πετρέλαιο, λαμβάνοντας κυρίως υπόψη τις διεθνείς υποχρεώσεις που ανέλαβαν στον τομέα αυτό ορισμένα κράτη μέλη και ενόψει των ειδικών χαρακτηριστικών του προϊόντος αυτού, που έχουν ζωτική σημασία για την οικονομία ενός κράτους και τη λειτουργία των θεσμών του και των δημοσίων υπηρεσιών.

- 37 Επομένως, στο δεύτερο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος προσθήκει η απάντηση ότι οι διατάξεις του κανονισμού 2603/69 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1969, περί θεσπίσεως κοινού καθεστώτος εξαγωγών, πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι δεν απαγόρευαν σε κράτος μέλος να επιβάλει νέους ποσοτικούς περιορισμούς ή μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εξαγωγών πετρελαίου προς τρίτες χώρες.

Επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στο δεύτερο και τρίτο προδικαστικό ερώτημα

- 38 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι παρέλκει η απάντηση στα ερωτήματα 2 και 3 του εθνικού δικαστηρίου.

Επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στο τέταρτο και πέμπτο προδικαστικό ερώτημα

- 39 Λαμβάνοντας υπόψη τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτήματα που εξετάστηκαν πιο πάνω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με τα ερωτήματα αυτά το εθνικό δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά από το Δικαστήριο να διαφωτιστεί επί των δύο ακολούθων νομικών ζητημάτων:

- αφενός, άλλες διατάξεις της Συνθήκης απαγόρευαν στο Ηνωμένο Βασίλειο να θεσπίσει πολιτική σαν την επίδικη;
- αφετέρου, μια τέτοια πολιτική έπρεπε πριν από την εφαρμογή της να γνωστοποιηθεί στα κοινοτικά όργανα ή να λάβει την προηγούμενη έγκρισή τους, και σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποιες συνέπειες πρέπει να συναχθούν;

Στα δύο αυτά σκέλη του ερωτήματος πρέπει να δοθούν διαδοχικά οι απαντήσεις.

Επί της ερμηνείας άλλων διατάξεων της Συνθήκης

- 40 Η Bulk υποστηρίζει, πρώτον, ότι η πολιτική της βρετανικής κυβερνήσεως είναι αντίθετη προς το άρθρο 34 της Συνθήκης. Πράγματι, η πολιτική αυτή έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση όχι μόνο της άμεσης εξαγωγής αργού πετρελαίου προς προορισμό μη επιτρεπόμενο από την κυβέρνηση, αλλά επίσης την εξαγωγή του πετρελαίου αυτού προς τα άλλα κράτη μέλη, σε περίπτωση κατά την οποία το εν λόγω πετρέλαιο θα μπορούσε να επανεξαχθεί προς προορισμό μη επιτρεπόμενο από το Ηνωμένο Βασί-

λειο. Έτσι, η ρήτρα ως προς τον προορισμό που παρεμβλήθηκε σε όλες τις βρετανικές συμβάσεις συνιστά εμπόδιο στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

- 41 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 8ης Νοεμβρίου 1979 (Groenvelde κατά Produktschap voor Vee en Vlees, υπόθεση 15/79, ECR. σ. 3409), το άρθρο 34 της Συνθήκης «αφορά τα εθνικά μέτρα που έχουν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα να περιορίζουν ειδικώς τα ρεύματα εξαγωγής και να θεσπίζουν μ' αυτόν τον τρόπο διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ του εσωτερικού εμπορίου ενός κράτους μέλους και του εξωτερικού του εμπορίου ούτως ώστε να εξασφαλίζουν ειδικό πλεονέκτημα στην εθνική παραγωγή ή στο εσωτερικό εμπόριο του ενδιαφερομένου κράτους και σε βάρος της παραγωγής ή του εμπορίου άλλων κρατών μελών».
- 42 Αυτό δεν συμβαίνει στην περίπτωση πολιτικής όπως η επίμαχη. Μια τέτοια πολιτική, η οποία αφορά μόνο τις εξαγωγές προς ορισμένες τρίτες χώρες, δεν θίγει ειδικά τις εξαγωγές προς τα κράτη μέλη και δεν αποβλέπει στο να εξασφαλίσει ειδικό πλεονέκτημα στην εθνική παραγωγή ή στην εσωτερική αγορά του ενδιαφερομένου κράτους μέλους.
- 43 Δεύτερον, η Bulk υποστήριξε ότι η ρήτρα περί προορισμού που περιλαμβάνεται στις βρετανικές συμβάσεις και η οποία ενσωματώνει την πολιτική της βρετανικής κυβερνήσεως με το να αναφέρεται σ' αυτήν, είναι αντίθετη προς το άρθρο 85 της Συνθήκης. Πράγματι, κατά την Bulk, η παρεμβολή ρήτρας περί προορισμού σε όλες τις συμβάσεις συνιστά συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων που έχει ως σκοπό να περιορίζει ή να νοθεύει τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς και ως αποτέλεσμα να επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Έτσι, η πολιτική της βρετανικής κυβερνήσεως επιτρέπει ή ακόμη επιβάλλει στις εταιρίες πετρελαίου να παραβαίνουν το άρθρο 85 της Συνθήκης, κατά παράβαση των άρθρων 3, στοιχείο στ), 5 και 85 της Συνθήκης.
- 44 Όπως ελέχθη μόλις προηγουμένως, μέτρο σαν το επίδικο, το οποίο αφορά ειδικά τις εξαγωγές πετρελαίου προς τρίτη χώρα, δεν είναι αυτό καθαυτό ικανό να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς. Επομένως, δεν μπορεί να επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο και να αντιβαίνει προς τα άρθρα 3, στοιχείο στ), 5 και 85 της Συνθήκης.

- 45 Επομένως, στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 34 και 85 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι δεν εμποδίζουν κράτος μέλος να θέτει σε εφαρμογή πολιτική που οδηγεί στον περιορισμό ή στην απαγόρευση των εξαγωγών πετρελαίου προς τρίτη χώρα, βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού 2603/69.

Επί της υποχρέωσης προηγούμενης πληροφόρησης, γνωστοποίησης ή εγκρίσεως

- 46 Η Bulk υποστηρίζει, πρώτον, ότι ο τίτλος II του προαναφερόμενου κανονισμού 2603/69, με επικεφαλίδα « κοινοτική διαδικασία πληροφόρησης και διαβουλεύσεων » και ο τίτλος III του ίδιου κανονισμού με επικεφαλίδα « μέτρα διασφάλισης » επέβαλλαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, πριν από την εφαρμογή της επίδικης πολιτικής, να πληροφορήσει σχετικά τις κοινοτικές αρχές και να έχει την προηγούμενη συναίνεσή τους, κατ' εφαρμογή κυρίως των άρθρων 4, 6, 7 και 8 του κανονισμού 2603/69, των οποίων οι διατάξεις θα έπρεπε να συγκριθούν με τις διατάξεις του άρθρου 113 της Συνθήκης.
- 47 Δεύτερον, όσον αφορά την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που υπέχουν τα κράτη μέλη, η Bulk αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου στον τομέα της αλιείας, κυρίως στις αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 1979 (Γαλλική Δημοκρατία κατά Ηνωμένου Βασιλείου, υπόθεση 141/78, ECR. σ. 2923), της 10ης Ιουλίου 1980 (Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, υπόθεση 32/79, Συλλογή σ. 2403) και της 5ης Μαΐου 1981 (Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, υπόθεση 804/79, Συλλογή σ. 1045). Προβάλλει σχετικά ότι η Επιτροπή είχε υποβάλει στο Συμβούλιο, στις 6 Ιουλίου 1981, πρόταση περί τροποποίησης του κανονισμού 2603/69 με την οποία αφαιρούσε το αργό πετρέλαιο από το παράρτημα του κανονισμού αυτού, εκτός για τη Γαλλία. Από αυτό προκύπτει, κατ' αναλογία, ότι σε περίοδο επεξεργασίας από το Συμβούλιο κοινής πολιτικής σε τομέα που η Συνθήκη επιφυλάσσει στην Κοινότητα, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν μπορούσε να εφαρμόσει μονομερές μέτρο χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με την Επιτροπή. Η τελευταία, δυνάμει των άρθρων 5 και 155 της Συνθήκης, είχε μόνη την εξουσία να επιτρέψει το μέτρο αυτό ή να διατυπώσει αντιρρήσεις ή επιφυλάξεις προς τις οποίες το Ηνωμένο Βασίλειο είχε την υποχρέωση να συμμορφωθεί.
- 48 Τρίτον, η Bulk προβάλλει ότι το άρθρο 4 της απόφασης του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961 (JO της 4.11.1961, σ. 1273), και το στοιχείο β), του σημείου II, Β, του παραρτήματος της απόφασης του Συμβουλίου της 25ης Σεπτεμβρίου 1962 (JO της 5.10.1962, σ. 2353) επιβάλλουν στα κράτη μέλη να πληροφορούν προηγουμένως τις κοινοτικές αρχές και να διαβουλεύονται με αυτές πριν από τη θέσπιση οποιουδήποτε μέτρου περί τροποποίησης του καθεστώτος εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες.

- 49 Η Bulk θεωρεί ότι το εθνικό δικαστήριο πρέπει να συναγάγει ευθέως τις συνέπειες του παράνομου χαρακτήρα των μέτρων τα οποία ελήφθησαν κατά παράβαση του συνόλου των προαναφερόμενων υποχρεώσεων. Εφόσον οι επίδικες ρήτρες είχαν ως μόνο σκοπό να εφαρμόσουν τη βρετανική πολιτική, ιδιότης μπορούσε να επικαλεστεί την ακυρότητα τους έναντι άλλου ιδιώτη ενόπιον του εθνικού δικαστηρίου.
- 50 Αντίθετα, η Sun και η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστήριξαν ότι ελλείπει ρητής διατάξεως που να επιβάλλει την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποιήσεως, διαβουλεύσεως ή εγκρίσεως, δεν είναι δυνατό να συναχθεί μια τέτοια έμμεση υποχρέωση. Ο ίδιος ο κανονισμός 2603/69 αποτελεί εξουσιοδότηση της Κοινότητας που επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν, μονομερώς και χωρίς καμιά προηγούμενη διαβούλευση, ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες για τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στο παράρτημά του. Εξάλλου, οι προαναφερθείσες αποφάσεις του Συμβουλίου του 1961 και του 1962 έπαψαν να έχουν εφαρμογή με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, δηλαδή στις 31 Δεκεμβρίου 1969. Τέλος, όσον αφορά την αναλογική επίκληση της νομολογίας του Δικαστηρίου ως προς την πολιτική στον τομέα της αλιείας, είναι απολύτως εσφαλμένη, εφόσον στον τομέα αυτόν πολλές κείμενες διατάξεις είχαν θεσπίσει τη ρητή υποχρέωση κοινοποιήσεως ή προηγούμενης εγκρίσεως των κοινοτικών οργάνων. Τέλος, και εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υπήρχε υποχρέωση διαβουλεύσεως ή κοινοποιήσεως, η μη εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής δεν παράγει κανένα άμεσο αποτέλεσμα σε διαδικασία ενόπιον πολιτικών δικαστηρίων μεταξύ ιδιωτών.
- 51 Η Επιτροπή προβάλλει ότι η παρεχόμενη στα κράτη μέλη αρμοδιότητα δυνάμει του κανονισμού 2603/69, αναμένοντας τη θέσπιση κοινοτικής πολιτικής, εξακολουθεί να εξαρτάται κυρίως από την τήρηση των προαναφερθεισών αποφάσεων του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961 και της 25ης Σεπτεμβρίου 1962, οι οποίες επιβάλλουν διαβουλεύσεις για κάθε μεταβολή των εθνικών καθεστώτων που εφαρμόζονται στις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το έγγραφο που κατέθεσε η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στην Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων, στις 31 Ιανουαρίου 1979, δεν εκπληρώνει πλήρως τις υποχρεώσεις πληροφόρησης που υπέχει το Ηνωμένο Βασίλειο κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 της απόφασης του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961, αν ληφθούν υπόψη ο αποδέκτης της πληροφορίας αυτής, ο μη πλήρης χαρακτήρας του κατατεθέντος εγγράφου και, τέλος, το γεγονός ότι το έγγραφο αυτό δεν κατατέθηκε παρά την επόμενη ημέρα αφότου αποφασίστηκε η πολιτική αυτή.
- 52 Πάντως, η Επιτροπή έχει την γνώμη ότι, αν γίνει δεκτό ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη την υποχρέωσή του περί κοινοποιήσεως της πολιτικής του σύμφωνα με την απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1961, η υποχρέωση αυτή κοινοποιήσεως δεν αποτελεί κανόνα κοινοτικού δικαίου ο οποίος παράγει άμεσα αποτελέσματα, όπως έκρινε το

Δικαστήριο με την απόφασή του της 15ης Ιουλίου 1964 (Costa κατά ENEL, υπόθεση 6/64, ECR. σ. 1141), εφόσον η προαναφερθείσα απόφαση του 1961 δεν επιβάλλει στο κράτος μέλος να λάβει ούτε ακόμη να προσπαθήσει να λάβει την έγκριση για τα μέτρα που σχεδιάζει να θεσπίσει. Πράγματι, ακόμη και μετά τις διαβουλεύσεις που προβλέπει η απόφαση αυτή, το κράτος μέλος παραμένει ελεύθερο, υπό την επιφύλαξη άλλων υποχρεώσεων του δυνάμει του κοινοτικού δικαίου, να θεσπίσει οποιαδήποτε πολιτική κρίνει πρόσφορη. Έτσι, η έλλειψη αυτή κοινοποιήσεως δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της πολιτικής του Ηνωμένου Βασιλείου έναντι του κοινοτικού δικαίου.

- 53 Το Δικαστήριο κρίνει προεισαγωγικά ότι, και αν υποθεθεί ότι οι διάφορες διατάξεις των οποίων γίνεται επίκληση θέσπισαν ορισμένες υποχρεώσεις πληροφόρησης ή γνωστοποιήσεως που υπέχουν τα κράτη μέλη, αφενός, το εθνικό δικαστήριο δεν υπέβαλε ερώτημα επί του ζητήματος αν η υποχρέωση αυτή εκπληρώθηκε εν προκειμένω και, αφετέρου, η Διάταξη περί παραπομπής δεν του παρέχει τα πραγματικά στοιχεία ώστε να μπορέσει να αποφανθεί επί του ζητήματος αυτού.
- 54 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η συζήτηση με τον τρόπο που διεξήχθη στο πλαίσιο προδικαστικού ερωτήματος περιορίζεται στα δύο ζητήματα που πρέπει να εξεταστούν διαδοχικά: την ύπαρξη υποχρέωσης προηγούμενης πληροφόρησης, γνωστοποιήσεως ή εγκρίσεως· τις έννομες συνέπειες που πρέπει να συναχθούν, ενόψει της διαφοράς ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, από την ενδεχόμενη παράβαση της υποχρέωσης αυτής.

Επί της ίδιας της αρχής της προηγούμενης πληροφόρησης, γνωστοποιήσεως ή εγκρίσεως

- 55 Από την εξέταση του πιο πάνω κανονισμού 2603/69 προκύπτει, πρώτον, ότι καμιά από τις διατάξεις του δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση προηγούμενης πληροφόρησης ή προηγούμενης γνωστοποιήσεως για τα μέτρα που αφορούν τα προϊόντα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 10, δηλαδή εκείνα για τα οποία δεν εφαρμόζεται η αρχή της ελευθερίας εξαγωγής. Πράγματι, αφενός, οι διαδικασίες που προβλέπει ο τίτλος III του κανονισμού αυτού, με επικεφαλίδα « μέτρα διασφάλισης », υποτίθεται ότι δεν έχουν εφαρμογή στα προϊόντα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 10. Αφετέρου, προκειμένου για τον τίτλο II του ίδιου κανονισμού, μόνο το άρθρο 2 επιβάλλει στα κράτη μέλη να παίρνουν την πρωτοβουλία να πληροφορούν προηγουμένως την Επιτροπή, αλλά η προβλεπόμενη έτσι διαδικασία συνδέεται με τη θέσπιση μέτρων διασφάλισης που προβλέπει ο τίτλος III, και επομένως δεν μπορούν να αφορούν τα προϊόντα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 10.
- 56 Δεύτερον, πρέπει να τονιστεί ότι η αναφορά στη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά τη θαλάσσια αλιεία και τα μέτρα διατηρήσεως που έλαβαν τα κράτη μέλη δεν είναι κρίσιμη. Πράγματι, καμιά από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της νομολογίας αυτής δεν συντρέχει εν προκειμένω: η υποχρέωση που επιβάλλεται στο Συμβούλιο να καθορίσει πολιτική σε ορισμένη ημερομηνία· η αδυναμία του

Συμβουλίου να συμμορφωθεί με την υποχρέωση αυτή· η ύπαρξη ανακοινώσεως της Επιτροπής, την οποία ενέκρινε το Συμβούλιο, δυνάμει της οποίας, ελλείψει κοινού καθεστώτος, μπορούν να ληφθούν εθνικά μέτρα μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου σκοπού, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι σύμφωνα με τη Συνθήκη και αφού επιδιωχθεί προηγουμένως η συναίνεση της Επιτροπής. Επομένως, η επιχειρηματολογία αυτή της Bulk δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

57 Αντίθετα, η υποχρέωση προηγούμενης πληροφόρησης των άλλων κρατών μελών και της Επιτροπής βάρυνε, κατά το χρόνο των επίδικων περιστατικών, κάθε κράτος μέλος που σχεδίαζε να προβεί στην τροποποίηση του καθεστώτος του εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες, κατ' εφαρμογή των συνδυασμένων διατάξεων των προαναφερθεισών αποφάσεων του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961 και της 25ης Σεπτεμβρίου 1962, καθώς και της απόφασης του Συμβουλίου 69/494, της 16ης Δεκεμβρίου 1969, περί της προοδευτικής ενοποίησης των συμφωνιών που αφορούν εμπορικές σχέσεις μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών και περί της διαπραγματεύσεως των κοινοτικών συμφωνιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 110). Πράγματι, το άρθρο 4 της πιο πάνω απόφασης του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961 ορίζει ότι « το κράτος μέλος που σχεδιάζει να προβεί σε τροποποιήσεις του συστήματος ελευθερώσεως έναντι των τρίτων χωρών πληροφορεί προηγουμένως τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, γίνονται προηγούμενες διαβουλεύσεις αιτήσεως κράτους μέλους ή της Επιτροπής, εκτός των επειγουσών περιπτώσεων στις οποίες οι διαβουλεύσεις γίνονται εκ των υστέρων ».

58 Είναι αληθές ότι η απόφαση αυτή, όπως προκύπτει από τα ληφθέντα υπόψη για την έκδοσή της στοιχεία, στηρίζεται μόνο στο άρθρο 111 της Συνθήκης, που αφορά την επεξεργασία της κοινής εμπορικής πολιτικής κατά τη μεταβατική περίοδο. Πάντως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 1 της απόφασης του Συμβουλίου της 25ης Σεπτεμβρίου 1962 ορίζει ότι « εγκρίνεται το πρόγραμμα δράσεως στον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής που περιλαμβάνεται στο παράρτημα, κυρίως οι στόχοι που διατυπώνονται σ' αυτό και οι προβλεπόμενες διαδικασίες για την επίτευξή τους ». Όμως, στο κεφάλαιο Β του παραρτήματος, με τίτλο « ενοποίηση των καθεστώτων εξαγωγής » διασαφηνίζεται ότι, μετά τη μεταβατική περίοδο, η εξαγωγική πολιτική πρέπει επίσης να στηρίζεται επί ενιαίων αρχών (άρθρο 113) » και ότι « η διαδικασία διαβουλεύσεως που θεσπίζεται με την απόφαση του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961 εφαρμόζεται για κάθε μέτρο που τροποποιεί το καθεστώς εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες, το οποίο ισχύει επί του παρόντος σε ένα από τα κράτη μέλη ». Επομένως, προκύπτει ότι η απόφαση του Συμβουλίου της 25ης Σεπτεμβρίου 1962, καίτοι η ίδια βασίζεται στο άρθρο 111 της Συνθήκης, έχει επεκτείνει ρητά και μετά τη μεταβατική περίοδο την υποχρέωση προηγούμενης πληροφόρησης που βαρύνει τα κράτη μέλη.

59 Τέλος, το άρθρο 15 της προαναφερθείσας απόφασης του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 1969 ορίζει ότι «οι διατάξεις της αποφάσεως του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961 περί της διαδικασίας διαβουλεύσεων σχετικά με την διαπραγμάτευση των συμφωνιών που αφορούν τις εμπορικές σχέσεις των κρατών μελών με τρίτες χώρες τροποποιούνται από τις διατάξεις της παρούσης αποφάσεως κατά το μέτρο που είναι αντίθετες με αυτές». Η απόφαση αυτή, που ίσχυσε από 1ης Ιανουαρίου 1970, δεν περιείχε καμιά διάταξη αντίθετη προς το άρθρο 4 της απόφασης της 9ης Οκτωβρίου 1961: επομένως πρέπει να θεωρηθεί ότι διατήρησε σε ισχύ, αν αυτό ήταν αναγκαίο, την υποχρέωση που υπέχουν τα κράτη μέλη να πληροφορούν προηγουμένως την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη για κάθε σχεδιαζόμενη τροποποίηση του καθεστώτος εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες.

60 Επομένως, από τις συνδυασμένες διατάξεις των τριών προαναφερθεισών αποφάσεων του Συμβουλίου προκύπτει ότι, ακόμη και μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και την έκδοση του κανονισμού 2603/69, ένα κράτος μέλος υποχρεούται να πληροφορεί προηγουμένως τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή για κάθε μεταβολή του καθεστώτος του εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες.

Επί των συνεπειών που πρέπει να συναχθούν από την ενδεχόμενη παράβαση, από κράτος μέλος, της διαδικασίας προηγούμενης πληροφορήσεως

61 Το κράτος μέλος το οποίο παραμελεί να προβεί στην προηγούμενη αυτή ενημέρωση το κάνει καθυστερημένα ή ακόμη κατά τρόπο ανεπαρκή, παραβαίνει τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των συνδυασμένων διατάξεων των αποφάσεων του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961, της 25ης Σεπτεμβρίου 1962 και της 16ης Σεπτεμβρίου 1969.

62 Πάντως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η υποχρέωση αυτή που υπέχει κάθε κράτος μέλος, δυνάμει των προαναφερθεισών διατάξεων, αφορά μόνο τις θεσμικές σχέσεις κράτους μέλους με την Κοινότητα και τα άλλα κράτη μέλη. Έτσι, στο πλαίσιο διαφορών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων μεταξύ φυσικών ή νομικών προσώπων, τα τελευταία αυτά πρόσωπα δεν μπορούν να επικαλεστούν λυσιτελώς, έναντι πολιτικής ή μέτρου που αποφάσισε κράτος μέλος, δικαιώματα αντλούμενα από το ότι κράτος μέλος παρέβη την υποχρέωση να πληροφορήσει προηγουμένως τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Επομένως, η παράβαση αυτή δεν είναι ικανή να δημιουργήσει έναντι των πολιτών δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να διαφυλάξουν.

63 Επομένως, στο τέταρτο και στο πέμπτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι:

- το άρθρο 4 της απόφασης του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961, σε συνδυασμό με την απόφαση του Συμβουλίου της 25ης Σεπτεμβρίου 1962 και το άρθρο 15 της απόφασης του Συμβουλίου της 16ης Σεπτεμβρίου 1969, επιβάλλουν στο κράτος μέλος που σχεδιάζει να μεταβάλει το σύστημά του ελευθερώσεως των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες να ενημερώσει προηγουμένως τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή·
- το κράτος μέλος το οποίο παραμελεί να προβεί στην προηγούμενη αυτή ενημέρωση ή το κάνει καθυστερημένα ή ακόμη κατά τρόπο ανεπαρκή, παραβαίνει τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των προαναφερθεισών αποφάσεων του Συμβουλίου, αυτή όμως η παράβαση δεν είναι ικανή να δημιουργήσει υπέρ των πολιτών δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να διαφυλάξουν.

Επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στο έκτο προδικαστικό ερώτημα

64 Το εθνικό δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν το γεγονός ότι ούτε το Συμβούλιο ούτε η Επιτροπή αμφισβήτησαν τη νομιμότητα της πολιτικής που εφάρμοσε το Ηνωμένο Βασίλειο έχει επίπτωση επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στα προηγούμενα ερωτήματα.

65 Στο ερώτημα αυτό προσήκει η απάντηση, όπως εξάλλου υποστηρίζουν οι διάδικοι στην κύρια δίκη, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή, ότι το γεγονός ότι κανένα κοινοτικό όργανο δεν αμφισβήτησε τη νομιμότητα της πολιτικής που εφάρμοσε ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να έχει, αυτό καθαυτό, καμιά επίπτωση επί του ζητήματος αν συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο μια πολιτική σαν την επίδικη και, κατά συνέπεια, επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στα ερωτήματα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

66 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Commercial Court of the Queen's Bench Division του High Court of Justice με Διάταξη της 18ης Μαΐου 1984, αποφαι-
νεται:

- 1) Η συμφωνία της 20ής Μαΐου 1975 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του κράτους του Ισραήλ πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει την επιβολή νέων ποσοτικών περιορισμών ή μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εξαγωγών κράτους μέλους προς το Ισραήλ.
- 2) Οι διατάξεις του κανονισμού 2603/69 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1969, περί θεσπίσεως κοινού καθεστώτος εξαγωγών πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι δεν απαγόρευαν σε κράτος μέλος να επιβάλει νέους ποσοτικούς περιορισμούς ή μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εξαγωγών πετρελαίου προς τρίτες χώρες.
- 3) Τα άρθρα 34 και 85 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι δεν εμποδίζουν κράτος μέλος να θέτει σε εφαρμογή πολιτική που οδηγεί στον περιορισμό ή στην απαγόρευση των εξαγωγών πετρελαίου προς τρίτη χώρα, βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού 2603/69.
- 4) — Το άρθρο 4 της απόφασης του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1961, σε συνδυασμό με την απόφαση του Συμβουλίου της 25ης Σεπτεμβρίου 1962 και το άρθρο 15 της απόφασης του Συμβουλίου της 16ης Σεπτεμβρίου 1969, επιβάλλουν στο κράτος μέλος που σχεδιάζει να μεταβάλει το σύστημά του ελευθερώσεως των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες, να ενημερώσει προηγουμένως τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή.
— Το κράτος μέλος το οποίο παραμελεί να προβεί στην προηγούμενη αυτή ενημέρωση ή το κάνει καθυστερημένα ή ακόμη κατά τρόπο ανεπαρκή, παραβαίνει τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των προαναφερθεισών αποφάσεων του Συμβουλίου, αυτή όμως η παράβαση δεν είναι ικανή να δημιουργήσει υπέρ των πολιτών δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να διαφυλάξουν.
- 5) Το γεγονός ότι κανένα κοινοτικό όργανο δεν αμφισβήτησε τη νομιμότητα της πολιτικής που εφάρμοσε ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να έχει, αυτό καθαυτό, καμιά επί-

πτωση επί του ζητήματος αν συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο μια πολιτική ποσοτικών περιορισμών επί των εξαγωγών πετρελαίου προς τις τρίτες χώρες και, κατά συνέπεια, επί της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στα ερωτήματα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο.

Mackenzie Stuart

Bahlmann

Bosco

Koopmans

Due

Galmot

Κακούρης

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Φεβρουαρίου 1986.

Ο γραμματέας

Ο πρόεδρος

P. Heim

A. J. Mackenzie Stuart